

MÜ'MİNLERE TAVSİYELER*

*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve ber-
ekâtühû!..*

Aziz ve sevgili Ak-Radyo ve Televizyon dinleyi-
cileri!

Hepinize dünyanın, ahiretin her türlü hayırları-
nı dilerim.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlelerinizi iki cihanda
mes'ud eylesin...

Size bu mübarek cuma gününde, Peygamber
SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden birkaç ta-
nesini okumak ve izah etmek istiyorum. Müjdeli
hadis-i şeriflerden...

a. Mü'minin Her İşı Hayırdır

Mezheb imamı, aynı zamanda büyük hadis âlimi
Ahmed ibn-i Hanbel rivâyet ediyor ki, Peygam-
ber SAS Hazretleri bir hadis-i şerîfde mü'mi-
nin halini, imanlı bir kulun halini beyân etmiş
ve şöyle buyurmuş:¹

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle
çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2295, no:2999; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII,
s.156, no:2896; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.153, no:3849;
Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.116, no:4487; Suheyb ibn-i Sinan
RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.39, no:4094; Abdullah ibn-i
Mes'ud RA'dan.

Lafız farkıyla: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.332. no:18954,
18959; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.40, no:7316; Dârimî,
Sünen, c.II, s.409, no:2777; Suheyb ibn-i Sinan RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.250, no:710; RE.314/12.

عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ لَهُ

خَيْرٌ وَ لَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ إِنَّ

أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ وَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ

أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ

(حم. م. حب. و الدارمی عن صهیب)

ME. 758 (*Aceben li-emri'l-mü'min*) “Mü'minin işine hayran olmamak, hayret etmemek mümkün değil.” Acaba neden hayret edilecek?.. (İnne emrehû küllehû lehû hayr) “Çünkü mü'minin her işi onun için hayırdır. Başka türlü bir şey değildir, tamamen hayırdır.”

Açıklaması devam ediyor: (*Ve leyse zâlike li-ehadin*) “Mü'min olmayan kimseye bu avantaj, bu imtiyaz yoktur. Sadece mü'minin her işi hayırlıdır. (*İllâ li'l-mü'min*) Bu ancak mü'mine verilmiş imtiyazdır.”

Yine devam ediliyor izahında: (*İn esabethü serrâü şekera, ve kâne hayran lehû*) “Eğer kendisine sevindirici olaylar nasib olursa, Allah'ın mukadderâtından, takdirlerinden başına sevindirici haller gelirse, memnun olacağı durumlarla karşılaşır; tabii, bunu Allah'tan bilir ve şükreder mü'min kul. O zaman bu onun için hayır olur.” Çünkü Allah-u Teâlâ

Hazretleri, şükre çok büyük sevaplar veriyor.
Bir de vaadi var:

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ

(İbrahim: ٧)

(*Lein şekertüm leezîdenneküm*) “Siz eğer şükredici olursanız, nimetlerin Allah’tan olduğunu anlayıp, bilip, Allah’a şükrederseniz, mutlaka ve mutlaka ben o nimetlerimi arttırırım.” (İbrâhim, 14/7) buyuruyor.

Demek ki, mü’minin başına sevindirici olaylar geldiği zaman, hayatında iyi şeylerle karşılaştığı zaman, şükretmek onun için hayırlı oluyor. Hem elindeki nimet daha da artıyor, Allah tarafından arttırılıyor, bereketlendiriliyor, çoğaltılıyor; hem de sevap kazanıyor. Böylece puanları müsbet olarak gelişiyor, hayra varmış oluyor.

(*Ve in esâbethü darrâü sabera*) Ama hayatın acı ve tatlı günleri vardır, hepimiz karşılaşıyoruz. Yaz oluyor, kış oluyor, sıcak oluyor, soğuk oluyor, sevinç oluyor, üzüntü oluyor, sıhhat oluyor, hastalık oluyor... Tabii bunları hepsi hayatın cilvesi diyoruz; Allah’ın imtihanıdır, mukadderâtıdır. Ama müslüman, başına böyle bir sıkıntılı, zararlı durum geldiği zaman sabreder. Çünkü bilir ki, bunların hepsi Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin takdiriyle oluyor. O zaman sabreder.

Tabii, sabrettiği zaman da müslüman çok büyük sevap alıyor. Ve hatta ayet-i kerimeyle sabit ki, sabredenlerin ecri bi-gayri hisâb veriliyor:

إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(الزمر: ١١)

(*Innemâ yüveffe's-sâbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb.*) “Sabredenlerin mükâfatlarını Allah-u Teâlâ Hazretleri hesaba sığmayacak kadar çok verir.” (Zümer, 39/10) diye müjde vardır Kur'an-ı Kerim'de...

Yâni, belli bir rakamla tayin ve tavsif edilemeyecek kadar çok veriliyor. Demek ki, bu da onun için hayır oluyor. Gerçi başına bir üzücü, sıkıntılı, acı olay gelmiştir ama sabrettiği için Allah-u Teâlâ Hazretleri ona büyük mükâfat veriyor. Sabrın sonunda yine büyük sevaplara nail olmuş oluyor.

O bakımdan buyrulur ki: “Mü'min hayatında daima kâr eder. Yâni iyi şeylerle karşılaşır, şükrettiği için sevabı artar ve ömrü hayırlı bir şekilde geçmiş olur, ahiretine faydası olur. Azmaz, şaşırmaz, sapıtmaz, nimetleri görünce şımarmaz, günaha sapmaz, onları haram yerlere harcamaz. Kazancını ve imkânlarını, kudretini ve yapabileceği, elinin altında olacak şeyleri hayra kullanır, hayrı çoğaltır.”

Onun için, Peygamber Efendimiz bir başka hadis-i şerifinde buyuruyor ki:²

² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.197, no: 17798; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.6, no:3210; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.3, no:2130; Buhârî, *el-Edebü'l- Müfred*, c.I, s.112, no:299; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.291, no:3189; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.263, no:7336; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.VII, s.18, no:22628; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.91, no:1248; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.259, no:1315; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.186; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.316, no:1061; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XIII, s.268, no:5284; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Islâhu'l-Mâl*, c.I, s.32, no:43; İbn-i

نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ

(حم. حب. ك. طس. ش. ع. هب. كر. عن عمرو بن العاص)

(*Ni'me'l-mâlû's-sâlih, li'r-racûli's-sâlih*) [Sâlih bir mal, sâlih bir adam için ne güzeldir.]
“Helâlinden kazanılmış bir zenginlik, mal ve mülk mü'min kula ne kadar çok yakışır.”

Çünkü, mü'min kul onu hayra kullanır, hayır hasenât yapar. Çevremizde görüyoruz nice eserler var; câmiler, medreseler, şifâhâneler, hastaneler, su tesisleri, su yolları, havuzlar, bentler... Hepsi bir sultanın veya bir zenginin veya bir hacının, ecdadımızdan imanlı bir zâtın imanından doğan bir aksiyonu ve bir ameli oluyor, bir sadaka-i câriyesi oluyor.

O bakımdan aziz ve muhterem kardeşlerim, bizim sırtımızı hiç kimse yere getiremez ve bizi mağlub edemez! Çünkü biz Allah'a inanmış olduğumuz için, hayatımız daima kazançlı geçiyor. Üzüntülü şey olduğu zaman da kazanıyoruz, çünkü sabrediyoruz, Allah sabredenleri çok seviyor. Hani hep dilimizden düşürmediğimiz, bazen de bazılarının yanlış telaffuz ettiği bir söz var:

“—*İnna'llàhe maa's-sâbirîn.*”

“— *Allàhu maa's-sâbirîn.*” tarzında da, söylenilir.

Hacer, el-İsâbe, c.IV, s.653; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.143, no:100019; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.257, no:6757; Beyhakî, *el-Âdâb*, c.III, s.86, no:791; Amr ibnü'l-As RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1821, no:2823; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.348, no:26199.

Bazıları da yanlış söylüyorlar. Onu söylemeyelim ki, kulakta yanlış kalmasın. Ama doğrusu bu:

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

(البقرة: ١٦)

(*Inna'llàhe mea's-sàbirîn*) “Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir, sabredenin yanındadır.” (Bakara, 2/153) Elbette, Allah’ın yanında olduğu insanlar da, sonunda büyük hayırlara ererler.

O halde sevgili dinleyicilerim, bu tür durumların dışında değiliz. Bütün karşılaştığımız olaylar, güncel olaylar, ailevî olaylar, sosyal olaylar hiç bunların dışında değil... Eğer sevinçli durum varsa şükrederiz, hamd ederiz; Allah sevincimizin konusunu arttırır. Üzücü durumlar varsa sabrederiz, dua ederiz; Allah yine bize sevap verir. Ne mutlu mü’min olanlara! Ne kadar güzel bir durum...

b. Takvânın Önemi

Sonra bir başka hadis-i şerifte Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki... Burada da çok güzel tavsiyeleri var Peygamber SAS Efendimiz’in. Bu da hatırdaki kalırsa, insanın bir sohbetinde epeyce hatırında dinî bakımdan prensip edinebileceği güzel şeyler kalmış olur. Hayatına ışık tutan birtakım güzel esasları öğrenmiş olacak.

Bunu da, Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri rivayet eylemiş.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki, bu ikinci hadis-i şerifinde:³

عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهُ جِمَاعُ كُلِّ خَيْرٍ وَعَلَيْكَ
بِالْجِهَادِ فَإِنَّهُ رَهْبَانِيَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَعَلَيْكَ بِذِكْرِ
اللَّهِ وَتِلَاوَةِ كِتَابِ اللَّهِ فَإِنَّهُ نُورٌ لَكَ فِي الْأَرْضِ وَ
ذِكْرٌ لَكَ فِي السَّمَاءِ وَاخْزِنْ لِسَانَكَ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ
فَإِنَّكَ بِذَلِكَ تَغْلِبُ الشَّيْطَانَ

(ن.ع. خط. ع. صف. بر. ط.ح. غ. ق.ش. خز. عن أبي سعيد)

RE. 317/8 (Aleyke bi-takva'llàh, feinnehâ cimâu külli hayr) Aleyke demek, “Senin boynuna borç olsun, senin vazifen olsun, sana bunu tavsiye ederim!” demek. Arapça bir deyimdir, tabirdir bu, İngilizce’de idiom dedikleri cinsten. (Aleyke bi-takva'llàh) demek, “Sana takvâlı olmanı, Allah’tan korkmanı tavsiye ederim!” demek. Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor tabii muhatabına, bizlere yâni... Biz hepimiz onun ümmeti olduğumuz için, onun muhatabıyız, nasihatler bizedir.

“—Size Allah’tan korkmayı, takvâyı tavsiye ederim! Çünkü bütün hayırların kaynağı, hepsini içinde toplayan bir vasıftır takvâ...”

³ Taberânî, *Mu’cemü’s-Sağîr*, c.II, s.156, no:949; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.283, no:1000; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.392, no:3929; Taberânî, *Dua*, c.I, s.521, no:1858; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.289, no:840; Beyhakî, *Âdâb*, c.III, s.138, no:135; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Lafız farkıyla: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.82, no:11791; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XX, s.391; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Biraz sonra onu açıklayacağız. Önce takvâyı tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz SAS.

Sonra, *(Ve aleyke bi'l-cihâd)* buyurmuş. Yâni: “Sana ey muhatabım...” Belki hadisi rivâyet eden Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri’ne böyle söyledi, belki bir başka şahsa söyledi de, Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri onu duyduğu için nakletmiş olabilir. İkinci olarak, *(Ve aleyke bi'l-cihâd)* “Sana cihadı da tavsiye ederim!” buyuruyor.

Önce takvâyı tavsiye ediyor, sonra cihadı tavsiye ediyor. Çünkü, takvâ her şeyden önce geliyor. Takvâ olmayınca, cihadın da kıymeti kalmıyor. Takvâ cihadda da lâzım! Cihadın güzel olmasını sağlayan takvâdır. Onun için, önce takvâyı tavsiye ediyor, sonra cihadı tavsiye ediyor.

Efendimiz SAS şöyle bir açıklama yapmış:

(Feinnehû rahbâniyyetü'l-müslimîn.) “Çünkü müslümanların ruhbanlığı cihaddır.” Yâni, bizden önceki dinlerin mensublarının, rahiblerinin tarzı var; dünyadan kaçıp, manastırlara çekilip, böyle ibadet ederek Allah’ın rızasını kazanma çalışmaları olabiliyor onların. Ama biz müslümanların, Ümmet-i Muhammed’in ruhbanlığı böyle cemiyetten çekilerek, hizmetlerden kaçınarak tek başına durmaktan ziyade, böyle cihad etmek suretiyle oluyor. Cihadı da açıklayacağım, takvâyı da açıklayacağım. Birinci olarak takvâyı tavsiye ediyor Efendimiz sizlere ve bizlere, ikinci olarak cihadı tavsiye ediyor. Çünkü biz Ümmet-i Muhammed’in ruhbanlığı budur, cihaddır.

(*Ve aleyke bi-zikri'llâhi ve tilâveti kitabi'llâh*)
Ve yine Efendimiz muhatabına: “Sana Allah’ı zikretmeyi ve Allah’ın kitabını okumayı tavsiye ederim. (*Feinnehû nûrun leke fi'l-arz*) Çünkü zikrullah yaparsan ve Kur’an’ı okursan, bu yeryüzünde senin için nur olur. (*Ve zikrun leke fi's-semâ'*) Gökte de senin için nâm olur.” Yâni, sen de gökte anılırsın. Kim tarafından anılırsın?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri tarafından anılırsın, meleklerine methedilirsin.

Yeryüzünde nur olması nedir?.. Yâni, bütün a'zâların aydınlanır, yaptığın işleri basîretle görürsün, ferasetle görürsün. Her yaptığın işi, Allah’ın rızasına uygun yaparsın demek.

Bu hadis-i şerifin içindeki sonuncu nasihatı:

وَآخِرُ نَسَائِكَ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ

فَإِنَّكَ بِذَلِكَ تَغْلِبُ الشَّيْطَانَ

(*Va'hzin lisâneke illâ min hayrin*) “Dilini kapat, ağzının içinde tut, yâni mahzene bir şey saklar gibi sakla...” İnsanın ağzı mahzen gibidir, dil de onun içindedir. (*Va'hzin lisâneke*) “Dilini ağzının içinde mahzende tutar gibi sakla. (*Illâ min hayrin*) Tabii hayırdan konuşabilirsin. Hayır söylemek için dilini kullanabilirsin, konuşabilirsin. Ama aksi takdirde ağzında dilini sakla! Dilini de güzel bir şekilde sakla, (*feinne bi-zâlike tağlibü'ş-şeytân*) çünkü ancak böyle yaparsan şeytanı yenebilirsin.” diyor Peygamber Efendimiz.

Evet, birinci hadis-i şeriften öğrendik ki, bizler için bir umumî nasihat. Beni dinleyenler için, dinleyicilerim için, bütün müslümanlar için her zaman geçerli bir nasihat: Nimete erersek Allah'a şükredeceğiz, dilimizden hamdi, şükrü eksik etmeyeceğiz, Allah'a karşı minnetdârlığımızı her an ve her şekilde ifade edeceğiz ve içinde olduğumuz nimetleri göreceğiz. Sıkıntılı an gelirse, moralimiz bozulmuşsa, çünkü biz müslümanız, Allah'a inanıyoruz, ahirete inanıyoruz, ahiretteki mükâfatlara inanıyoruz, ona sabredeceğiz, ecir alacağız.

Peygamber Efendimiz'in bu okuduğum ikinci hadis-i şerifteki ilk tavsiyesi takvâ ehli olmak, Allah'tan korkmak. Bu da çok umûmî bir prensibidir müslümanların. Bizlerin çok önemli bir prensibidir. Kur'an-ı Kerîm'de çok ayet-i kerîmelerde tavsiye edilmiştir takvâ... Takvâ bizim ahiret yolculuğumuzda en kıymetli malzeme-mizdir.

Ayet-i kerimede şöyle buyruluyor:

فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى

(البقرة: ١)

(*Feinne hayra'z-zâdi't-takvâ*) "Ahiret yolculuğunun en güzel, en kıymetli azığı takvâdır." (Bakara, 2/197) Yâni, insana ahirette en çok fayda sağlayacak, yüzünü güldürecek, cennete girmesine sebep olacak, hesaptan yüz akıyla çıkmasına sebep olacak şey takvâdır.

Takvâ ne demek sevgili dinleyicilerim?.. Takvâ, Allah'tan sakınmak demek. Allah'ın gazabından ve azâbından, cehennemden, kötülük yapana ceza vermesinden, kötü bir duruma düşmekten; ya da Allah seviyorken Allah'ın sevmediği bir insan duruma gelmekten, gözden düşmekten, rahmet-i ilâhiyyeden mahrum kalmaktan sakınmak demektir. İnsanın kendisini koruması lâzım! Bütün müslümanların sakına sakına, çekine çekine, düşününe düşününe attığı adımı atması lâzım! Asla günahlara yanaşmaması lâzım! Ana prensibimiz bu... Hiç bir zaman bu ana prensibe sekte vermemek gerekiyor.

Bütün yaptığımız işleri düşüneneceğiz ve kendi kendimize soracağız ki:

“—Bu yaptığım işler Rabbimin rızasına uygun mu?.. Ben bunu yaparsam Allah beni sever mi?.. Allah beni görüyor, yanımda hâzır ve nâzır!.. Bunu yaptığım zaman sevap mı alırım, yoksa Allah beni sevmez mi?” diye düşüneneceğiz ve takvâyı kendimize dâimâ prensip edineceğiz, şîâr edineceğiz, her işimizde en önemli ana prensibimiz takvâ olacak.

Bütün hayırlar buradan çıkıyor. İnsan Allah'tan korkunca, cezaya düşmemeye çalışınca, cenneti elden kaçırmamaya çalışınca, cehennemde yanmamayı düşününce; o zaman tabii günahlardan, haramlardan, yasaklardan, çirkin işlerden, zararlı işlerden elbette geri duracak... Polis görme bile, hiç bir kimsenin gözüne takılmasa bile, gizli yerde olsa bile, Allah'ın rızasına uygun hareket edecek, çok güzel bir prensip.

Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de hepimize, *(Ve'tteku'llâh)* buyuruyor. Her zaman, her ayette, her Kur'an dinleyişimizde, aşr-ı şerifler okunduğu zaman karşılaşılabildiğimiz çok büyük bir tavsiye. Onun için, bu mübarek cuma gününde, şu güzel konuşmamda takvâyı kendinize şîâr edinmeyi, aklınıza iyice yerleştirin sevgili dinleyicilerim!

c. Müslümanların Ruhbanlığı Cihad

İkincisi, cihadı tavsiye etmişti Peygamber Efendimiz. *(Ve aleyke bi'l-cihâd)* “Sana cihadı da tavsiye ederim.” buyurmuştu. Cihad sözünü açıklamamız lâzım! Cihad sadece savaş demek değildir, savaştan daha geniş bir çalışmadır cihâd... Savaş olmadığı zaman da cihad yapılır. Hatta insan kendi kendine olduğu zaman bile, cihad halinde olur. Çünkü kendisinin içinde de düşmanları vardır.

İnsanın kendisinin içindeki düşmanlar başlıca iki tane: Birisi; Kur'an-ı Kerim'de varlığından haberdâr olduğumuz, bilgi yönünden, bizden ayrı bir varlık olan şeytan...

Bu şeytan ateşten yaratılmıştır, deniliyor Kur'an-ı Kerim'de... İnsanoğlunu şaşırtmak için, günaha sokmak için devamlı çalışan bir yaratık, bir varlık. O bizim düşmanımızdır.

Allah-u Teâlâ Hazretleri:

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا

(فاطر:ه)

(*İnne'ş-şeytâne leküm adüvvün fe'ttehiżûhü adüvvâ.*) “Şeytan sizin düşmanınızdır. Siz onun düşman olduğunu bilin; aklınızı başınıza toplayıp, tedbirinizi alın!” (Fâtır, 35/6) buyuruyor. Bu da çok önemli bir husus...

Bileceğiz ki bizim içimizde, dışımızda, çevremizde, hani kuzuların etrafında aç kurtların dolaştığı gibi, bir şeytan denilen görünmeyen mahlûk var. Tabii peygamberler görüyor, sâlih kullar görüyor da, sıradan müslümanlar, mü'minler görmeyebilir. Yâni, normal insanların gözüne görünmeyen bir şey... Zaten biz havadaki pek çok şeyi de göremiyoruz, değil mi?.. İşte şeytan var bir.

İkincisi: Bir de nefsimiz var... O da kendimiz, egomuz. İnsanın nefsi de tabii, yaratılışı itibarıyla insana rahatlığı, eğlenceyi, keyfi, dinlenmeyi, zevki, safâyı telkin eder. Onu ister. Yemek ister, uyumak ister, yatmak ister, eğlenmek ister, rahat ister... Ama sevap kazanmak da, aksine bunları terk etmekle olur. Gayret etmekle olur, çalışmakla olur, uğraşmakla olur, hizmet etmekle olur, uykusuz kalmakla olur. O bakımdan insanın aklının emrinde hareket etmesi lâzım! Vicdanının gösterdiği derecede hareket etmesi lâzım! İcabında yorgunluğa kollarını sıvaması lâzım, girişmesi lâzım! İcabında tehlikeli işlere koşması lâzım!..

Onun için, cihad insanın kendi kendine, yalnız kaldığı zaman da oluyor. Yâni, kime karşı oluyor? Şeytana karşı oluyor. Kendi nefesine karşı cihadı da oluyor. O halde demek ki, cihad sa-

vaştan daha geniş bir kavram. Yâni, her şeyle uğraşarak, mücadele vererek, insanın iyi şeyleri yapmaya koşturması demek oluyor.

Demek ki, bu içimizdeki düşmanlara ve dışımızdaki çeşitli tehlikelere ve düşmanlara karşı çalışmalar yapmak, hazırlıklar yapmak; icabında düşmanlarla karşılaşılırsa muharebe de yapmak, mücadele de etmek tabii cihad oluyor.

Şimdi Peygamber Efendimiz, çok önemli bir noktaya işaret ediyor bu sözün arkasından: (*Ve innehû rahbâniyyetü'l-müslimîn*) “Çünkü, bu ümmetin ruhbanlığı budur.”

Biliyoruz, belki filmlerde görmüşsünüzdür, romanlarda okumuşsunuzdur, tarihte geçmiştir, sizin de kulağınıza gelmiştir; rahib denilen insanlar var. Bunlardan bir kısmı Avrupa’da, bir kısmı meselâ Hindistan’da, budist rahibleri filan diyoruz, Japonya’da olabiliyor.

Kelime olarak rahib ne demek?.. Allah’tan korkup da, davranışlarını Allah’ın kendisini sevmesini sağlayacak halde tanzim etmeye çalışan insanlar demek. Tabii, İslâm gelmeden önceki dinlerin rahibleri, meselâ hristiyanların rahibleri, tabii onlar da dindar insanlardı, sevap kazanmak istiyorlardı. Ama sevap kazanmayı böyle bir kenara çekilmekle, bir mağaraya girmekle, sakın bir yerde tek başına kalarak, insanlardan uzak yaşayarak, ibadet ederek, kötülüklerden korunmak sûretiyle kavramaya çalışıyorlardı.

Efendimiz buyuruyor ki: (*Feinnehû rahbâniyyetü'l-müslimîn.*) “Bizim ümmetimiz böyle değildir. Bizim ümmetimiz dağlara çekilerek, cemiyetten kaçarak, öteki ümmetlerin rahiblerinin yaptıkları gibi yapmasınlar. Benim ümmetimin ruhbanlığı cihaddır.”

Yâni, gerekirse düşmana karşı savaşarak müslümanları korumak, vatanı korumak, İslâm ülkelerini korumak; icabında kendi nefsiyle mücadele etmek ve yahut da sosyal problemlerin çözülmesinde İslâm’a yardımcı olmak için, malını ortaya koymak, gayretini ortaya koymak sûretiyle her çeşit çalışmaları yapmak... Bu da bir cihaddır.

Hatta Peygamber Efendimiz’in bir hadis-i şerifi şu anda hatırıma geldi:

“—Fakir bir adam, çoluk çocuğu çok, dışarıya gidiyor, namusuyla kıt kanaat bir şeyler kazanıyor, geliyor, evde çoluk çocuğunu helâl lokmayla besliyor. Bu da cihaddır. Bir kadın çocuğunu dünyaya getirmiş, ona bakıyor, onun için zahmet çekiyor, süt veriyor, emziriyor, temizliyor, büyütmeye gayret ediyor... Bu da cihaddır.”

Bunlara dair hadis-i şerifler var.

Demek ki, kadın da mücâhid olabiliyor, cihad etmiş insan olabiliyor. Fakir de olabiliyor. Sulh içinde de cihad olabiliyor insanın kendi

ülkesinde... Harb esnasında da düşmana karşı, öbür ülkelere karşı savaş olabiliyor. Yalnız başına olduğu zaman da, içindeki şeytanla ve menfî duygularla, nefsiyle çarpışması, onları yenme-

ğe çalışması da cihad oluyor, cehd sarf etmek oluyor. Bizim ruhbanlığımız da bu... Biz böyle yapalım ve Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasını böyle kazanalım!

d. Zikrullah ve Kur'an Tilâveti

Sonra üçüncü tavsiyesi çok önemli: *(Ve aleyke bi-zikri'llâh)* "Sana Allah'ı zikretmeyi tavsiye ederim." buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Neden Allah-u Teâlâ Hazretlerini bir defa zikretmiyoruz da, çok zikrediyoruz?.. Niçin Kur'an-ı Kerim'de de Allah-u Teâlâ Hazretleri bize:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

(الأحزاب: ٤١)

(Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zküru'llâhe zikren kesîrâ.) [Ey iman edenler, Allah'ı çok çok zikredin!] (Ahzâb, 33/41) buyurmuş?..

Bunun psikolojik bir tesiri vardır. Eğitim böyle olur. İnsan bir şeyi öğrenmek için, kalbine nakşetmek için, içine nakşetmek için, ruhunun derinliklerine sindirmek için çok tekrar eder. Ezber-lemeler böyle olur. Çocukların derslerini çalışmalarını böyle olur.

İşte müslüman da Allah'ı dâimâ zikrederek, Allah Allah diyerek, veya esmâ-i hüsnâsını zikrederek, veya kelimât-ı tayyibât dediğimiz, *Lâ ilâhe illa'llâh, Estağfiru'llâh* vs. gibi şeyleri söyleyerek, kendisine daima bir güzel husus telkin etmiş oluyor, nakşetmiş oluyor. Yâni taşa, mermere bir kitabe yazar gibi, içine güzel bil-

gileri, Allah'ın sevgisini, Allah'ın ismini, aşkını, şevkini, ma'rifetullahı nakşetmiş olacak. Tekrar tekrar olunca sağlanacak bu... Nasıl demir döğüle döğüle bir forma giriyorsa, nasıl bütün çalışmalar tekrar tekrar yapılarak sonuca ulaşıyorsa... Onun için, Allah'ı çok zikretmek de tavsiye edilmiş.

Onun için, biz dâimâ yakınlarımıza, sizlere söylüyoruz. Yâni önünüzde imkân var. Meselâ araba sürüyorsunuz, başka bir şey yapamazsınız, araba dikkatinizi alır; direksiyon var, ayaklarınız meşgul, elleriniz meşgul... Gözleriniz etrafa dikkatli bakıyor, ışıkları takip ediyorsunuz... Ama gönünüz ve diliniz serbest... O zaman, Allah'ı zikredersiniz. Tarladasınız veya bürodasınız, veya ticarethânedesiniz, veya çarşı pazardasınız; diliniz serbest, Allah dersiniz. Kalbiniz serbest, gönünüzden Allah'ın zikrini geçirirsiniz.

Yunus'un bir ilâhisi var. Hem bestesi hoşuma gider, hem de mânâsı hoşuma gider. Diyor ki, Yunus kendi kendine:

Yunus sen bu dünyaya niye geldin?

Gece gündüz hakkı zikretsin dilin!

Yâni, dünyaya gelmenin mânâsı içinde, zikretmenin önemli bir mevkii olduğunu anlamış Yunus Emre... Onun için size kolay ve yüksek sevaplı bir husus olan zikri de, ben de tabii Peygamber Efendimiz'in nasihatını söylemek sûretiyle tavsiye ediyorum. Aziz ömrünüzü dâimâ sevaplarla doldurup, Allah'ı zikrederek zamanınızı dâimâ sevaplı geçirmeye, değerlendirmeye gayret edin!

(*Ve tilâveti kitâbi'llâh*) diyor. Bu da bizim pek çok ihmâl ettiğimiz bir şey. Biz kardeş olduğumuz için, sohbet ve vaaz ederken aynı zamanda dertleşme durumundayız, sevgili dinleyicilerim! Bakın biz, Allah'ın kitabını bazen okusak bile, Allah'ın kitabının okunması ve anlaşılması konusunda, üzerimize düşen vazifeleri kâfi miktarda yapıyor sayılmayız. Çünkü Arapça bilmiyoruz, tefsir bilmiyoruz, Kur'an-ı Kerîm'i çok okumuyoruz, okusak mânâsını anlamıyoruz. Halbuki, Peygamber Efendimiz hemen zikrullahla beraber, Allah'ın kitabını okumayı tavsiye ediyor.

Demek ki, elimizden Allah'ın kitabı düşmeyecek. Mânâsını anlamak için gerekli tedbirleri alacağız. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kitabının içindekini düşünerek, emirleri tutacağız, yasaklardan kaçınacağız ki, Allah'ın sevdiği bir kul olabilelim...

Allah'ı zikredip de Allah'ın kitabını okuduğumuz zaman, o bizim yeryüzünde nurumuz olacak. Allah'ın kitabı nurdur, önümüzü aydınlatıyor. Zikrullah nurdur, içimizi, dışımızı aydınlatıyor.

(*Ve zikrun leke fi's-semâ'*) “Gökte de nâmımız anılacak.” Ayet-i kerîmede de var:

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ

(البقرة: ١)

(*Fe'zürûnî ezkürküm ve'shürû lî ve lâ tekfurûn.*) [Öyle ise siz beni zikredin, anın ki, ben de sizi zikredeyim, anayım! Bana şükredin; sakın bana nankörlük etmeyin!] (Bakara, 2/152) ayet-i kerimesi vardır. Buradan kesin olarak

biliniyor ki, benim söylediğim her şey ayet-i celîleye, Kur'an-ı Hakîm'e, hadis-i şeriflere dayanıyor. Çok sağlam şeyler söylemeye gayret ediyorum.

Allah bizi zikrediyor, biz Allah'ı zikredersek... Bu çok büyük bir şeref, çok kıymetli bir şeref... O bakımdan gökte nâmımızın yürümesi, Allah'ın bizi zikretmesi şerefine ermemiz için, zikrullahla, Kur'an-ı Kerîm'le çok meşgul olmalıyız.

Ondan sonra da, bir güzel şey daha tavsiye ediyor Peygamber SAS Efendimiz:

(Va'hzin lisâneke illâ min hayrin) “Dilini ağzının içinde sakla, dilini tut; yâni olur olmaz konuşma, yalan yanlış konuşma! Yalan yere yemin etmek veya laubâli konuşmak, yahut gıybet etmek, yahut dedikodu yapmak, yahut üzücü sözler söylemek başkasına... Böyle çok çok günahlar işlenebilir. Dilini tutarsan bunlardan kurtulabilirsin. Onun için, *(feinne bi-zâlike tağlibü'ş-şeytân)* “Böyle yaparsanız, şeytandan kendinizi koruyabilir ve onu yenebilirsiniz.” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

O halde aziz ve sevgili dinleyicilerim, şu mübarek cuma gününde okuduğum bu güzel hadis-i şerifleri aklınızda güzel tutun! Ya hayır söyleyin, ya da susun! Sükûtunuz da tabii boş geçmeyecek, tefekkür edeceksiniz, Allah'ı zikredeceksiniz yine. Tefekkürün de yine çok büyük sevabı olduğunu, daha önceki konuşmalarımda söylemiştim. Tefekkür de çok kıymetli bir ibadet...

Onun için, sükûtunuz tefekkür olsun. Diliniz konuştuğu zaman hayır söylesin veya zikrullahla, Kur'an-ı Kerîm'le meşgul olsun... Her işinizde ana temel takvâ olsun... Ve daima cihad şuuru içinde nefsinizle mücadele ederek, çevrenizle mücadele ederek, cennete götürmekten sizi alıkoyabilecek ne gibi engeller varsa, onları yenmeye çalışın! Ömrünüzü böyle güzel geçirin!

Başınıza üzücü şeyler gelirse de sabredin, oradan sevap alın... Nimetler gelirse şükredin, oradan sevap alın... Aziz ve bahtiyar olun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve ber-ekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

15. 04. 1994 - AKRA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

